

Doklè bo naša duša živelà? Koliko blagà bo človek sabo na uni svet nesel? Kako teče železni hlapon? Kako so tergovci prodajali? Zakaj kmet seje?

2. Poišči tà prislove, povej, na katero vprašanje se odgovarjajo, kateri so terdivni, nikavni in dvomljivi!

Mnogo ljudi je na svetu, malo jih je zelò pobožnih. Tù sejemo tamkaj bomo želi. Vedno moramo iti naprej, ne nazaj. Koder koli solnce sije, prijaznost klije. Zjutraj lahko delamo. Gotovo da! Tù nas kmalu vse mine; preveč navezujemo serce na posvetne reči. Veliko imaš še kterikrat, a dosti nikoli. Menda misliš večno živeti! More biti, da bodeš mogel vse kmalu zapustiti.

Iz spisja. Jelen in jazbec. Jelen, ki je že prehodil mnogo, deželà in se radoval po zelenih tratih in poljanah, po senčnatih livadah in goščavah, dobí neki dan na poti jazbeca, ki je živel v prav pustem kraju, v tamni luknji, ter ga zaničuje rekoč: »Kako li moreš živeti v tej puščavi in v tej tamni luknji? ali si pamet zgubil, ali kali?« Jazbec mu odgovori: »Beci, kar hočeš in zaničuj mene in moje stanovanje, kakor ti je drago; moje prebivališče mi je zelò in mnogo ljubše, kakor tvoje poljane in trate, livade in goščave, zakaj, ta kraj je moja domovina.« —

Dopisi in novice.

Iz Amerike. Iz Krow-Winga 15. dec. 1868. — Moj ljubi prijatelj Andrej! Pošiljam vam naj lepša voščila za novo leto, ktera bodem tudi pri sv. altarji za vas ponavljal. Kot mali dar vam pošljem 9 listov našega dobrega nemškega časnika: „Der Wanderer“, v katerem bodele dobili marsiktero drobtinico za svoj težavni stan. Pretečeno poletje sem bil bolehen, in sem bil tudi večkrat v smertni nevarnosti na svojem potovanji. Trikrat sem padel v vodo, in sem se otel s plavanjem. Vse misionske reči so se mi naj več uničile, le samo lepe mašne bukve so ostale suhe tako, da sem mogel koj opravljati svoja duhovna opravila. Moj škof so me hotli vzeti k sebi, da bi pri njih počival, toda prosil sem jih, da naj me spomladi še pusté v misijon. Pa glejte, predvčerajšnjim sem dobil po vladinem opravniku prečudno ponudbo: ali bi prevzel indijanske šole pri naših „Ochipweg“ za 2000 dol. t. j. 4000 gold. letnega plačila. Pa tudi nekemu protestantovskemu učniku je ravno ta ponudba dana. Oba sva prevzela to službo in sicer s tim pristavkom: kdor bo v teh letih več prida storil, ta bo obdržal to plačilo. Sedaj pa je treba, da si zavihava rokave in da se poskušava, kdo bode več storil. Kako se bode ta poskušnja izpeljala, vam bodem že pisal. Hvala Bogu, sedaj sem zopet prav zdrav, odkar sem stopil v 84. leto svoje starosti. Vsem svojim prijateljem, znancem in dobrotnikom se priporočam, posebno pa vam, in sem

vaš prijatelj

Franc Pirc,
apost. misijonar.

Iz Dunaja. Da bi se v ljudski in srednji šoli nemško pravopisje vredilo in za terdno vstanovilo, je ministerstvo za bogočastje

in poduk sklenilo, da naj se o tem posvetuje, in sicer na podlagi natisnjene načerta: „Zur Verständigung in der deutschen Rechtschreibung“, kakor ga je spisal profesor K. J. Schröer na Dunaju. To posvetovanje bode 27. t. m. Posvetovali se bodo: od učiteljskega društva za ljudske šole in od učiteljskega društva za srednje šole en družabnik, potem vodja pedagogiuma dr. Dittes in učitelj v. c. k. šoli za izobraževanje učiteljev pri sv. Ani g. R. Niedergesäss. — Prav bi bilo, da bi ti možje kaj pripravnega ukrenili, da bi ne bilo toliko vodil za pravopisje, kolikor je jezikoslovcev učiteljev. Tudi o drugih jezikih mnogojezične Avstrije naj bi se odkazale stalne slovnice in pravopisne oblike, po katerih naj bi se šole zedinovale.

Iz Gradca. Štirski deželni zbor je odločil, da naj se že prihodnje šolsko leto začnejo gospodarske meščanske učilnice (landschaftliche Bürgerschulen).

Iz Celja. Zvoljo nekega posebnega prigodka o združenih učiteljevi, cerkvenikovi in orglarjevi službi je slavno ministerstvo bogočastja in poduka določilo, da se spozná, da je sestava cerkvenikove in orglarjeve službe notranja cerkvena zadeva in da po postavi 25. maja preteč. l. obe, cerkev in šola, o tem lahko delate, da se imenovani službi ločite od šolske službe, in da bode to naloga, ktera se bo pri preuredbah šolstva kmalu vsestransko reševala. Do sedaj pa se še o tem ni nič preuredilo. Po §. 168. pol. šolskih uredb ima tedaj postavni učitelj pravico do dohodkov, ki so združeni s cerkvenikovo in orglarjevo službo, in šolske gosposke mu morajo varovati te pravice. Izjemno bi se smelo ravnati le tam, kjer bi postavljeni učitelj ne bil zmožen, da bi opravljal cerkveno ali orglarjevo službo.

Iz Predoselj nad Kranjem. Pri nas smo prav veselo začeli novo leto. 2. t. m. pridejo naš ljubljani gospod fajmošter v šolo in povedo veselo novico, da so se blagi dobrotnik, blagorodni gospod baron A. Zois, tudi letos lepo spominjali pridnih učencev in učenk, ter jim poslali nekaj za novo leto. Zeló so bili veseli šolarčki, ko se jim je delilo. V dopoldanski šoli, kjer je 92 učencev in učenk, je dobilo 6 dečkov in 6 deklic vsaki po en lep nov tolarček in eno novo „Pratiko“ za leto 1869. Ravno tako je tudi v popoldanski šoli, v kateri je 80 učencev in učenk, dobilo 6 dečkov in 6 deklic toliko darila. Ne more se povedati, kako veseli so bili obdarovani otročiči, pa tudi mi vsi, ki smo bili priča tolike sreče. Enoglasno: „Bog plačaj!“ je donelo po napolnjeni šoli. Bog poverni blagemu dobrotniku stoterno, kar storé dobrega verli šolski mladini! Taka spodbuda veliko pripomore, da otroci raji hodijo v šolo in da se pridno učé in lepo vedejo. Bog daj vsaki šoli kaj takih dobrotnikov!

Jan. Sajč.

Iz selske doline. Ljubi „Tovars!“ Praviš, da si srečno preživel svoj osmi tečaj, akoravno ti je že tu pa tam profila huda nevarnost. Ako si do sedaj srečno preživel svoja leta, smeš upati, da boš za naprej še toliko ložeji shajal, ker lahko se nadjaš, da ti ne bo manjkalo niti naročnikov, niti podpornikov*). Očitno ti priznavam, da

*) Kdor skuša, ta vé; upamo vendar vse dobro.

si mi iz med vseh slovenskih časnikov naj ljubši, in te vselej prav težko pričakujem. Ljubi bratje! ne prezirajmo svojega „Tovarša!“ — Več učiteljev je že reklo, da bi radi imeli v „Tovaršu“ več napevov; „Tovarš“ pa pravi, da ima za zamudni, tedaj dragi notni tisk še premalo materialne podpore. Jaz menim, da naj bi „Tovarš“ veljal za celo leto 3 gold.; mislim, da bi zavolje 50 kr. vendar nihče ne zapustil svojega edinega šolskega lista*). Vsak orglavec ima rad lepe napeve in če jih mora kupovati, kmalu izdaje veliko za nje. Naj bi se o tem še kdo drugi oglasil. Z Bogom! *M. Kovšca.*

Iz pod Krima. Imamo že novi „Abecednik“ v šoli. Po pravici smemo reči, da smo s tim novim Abecednikom naredili velik korak pri naših začetnih šolah. Hvala vsem, ki so pripomogli, da smo dobili toliko lepo in primerno šolsko knjižico! — 2. dan t. m. zvečer ob 6. uri se je pri nas dvakrat precej zelo potreslo; prvi potres je bil kake 3, drugi pa 2 sekundi.^c *Uranič.*

Iz Ljubljane. Dunajski listi prinašajo načert postave za ljudske šole. (Govorili smo od tega v 21. listu preteč. l. po dunajskem listu „Volkschule“). Dasiravno še ta postava ni poterjena in bo še dosti kotov prehodila, preden bo poterjena, bere se ji vendar na čelu, da ni drugačna od šolskih postav začemsi od šolske postave 25. maja pret. l. in da je ravno iz tega stališča dosledna. Ni drugače tudi, kar se tiče materinega jezika, kajti §. 6. pravi, da o učenem jeziku in o poduku v drugem deželnem jeziku določuje po zaslišanji tistih, kateri šolo vzdržujejo, med mejami zakonov deželna šolska oblastinja.

Kar se pa tiče plače učiteljev, za to bodo pa skerbele, kakor dosihmal, srenje, — le izvenredno dežela ali država.

— Vsi domači casopisi to leto zopet izhajajo. „Triglav“ pa še po dvakrat na teden. Tudi „Slovenski Glasnik“ bode prišel v Mariboru zopet na svetlo. Vreduje ga g. Jurčič. V Celovcu izhaja tudi nov katoliško-političen list v nemškem jeziku pod naslovom: „Kärntner Blatt“, ki se tudi ozira na sosedne dežele.

— Družba sv. Mohora bode letos izdajala kratkočasni in podučni list za slovensko ljudstvo pod imenom: „Besednik“, ki bode veljal za celo leto 2 gold. 50 kr. za pol leta pa 1 gold. 30 kr. Pervi pomočnik pri vredovanji bode dobro znani g. A. U m e k.

— Pravila za katoliško družbo je vlada poterčila, in udje se že sprejemajo. Namen te družbe je: oživljati katoliško zavednost, buditi čutstvo dolžnosti do cerkve, domovine in družine, pa tudi skazovati dela kerščanske ljubezni posebno s pospeševanjem kerščansko-katoliške odrede, s podpiranjem ubožnih in bolnikov in pa z boljšanjem zagrešenih.

*) Nevarno se nam zdi, da bi povikšali „Tovarševo“ ceno. Svetevali pa bi to le: Vsak verli učitelj naj bi po svoji moči pripomogel, da bi se „Tov.“ udomačil pri vseh slovenskih učiteljih in domoljubih, da bi imel saj polovico še toliko naročnikov, kakor jih ima sedaj, in njegova reč bode na terdem; prinašal bode napeve in o priliki tudi druge priloge, kakor post., povestice za mladino i. t. d. Delamo radi, a vendar ne v svojo zgubo.

— Konjiški dekan, preč. gospod **J o ž e f R o z m a n** je razpisal 20 gold. darila temu, ki zloži naj bolj primeren napev za pesmico: „Prelep vertec vidim stati“. (Glej molitvine bukvice: „Družbine bukvice za dekleta!“) Napevi za to pesem naj se pošiljajo vredništvu „Zgodnje Danice“, ktero ga bode dalo v presojo. Napev naj bo vesel, vendar pobožen in ne pretežak, da ga bodo deklice pri svojih zborih skupaj, pa tudi po samem lahko pele.

Učiteljsko društvo na Kranjskem.

K učiteljskemu društvu so pristopili gg.: Marka Kovšca, učitelj v Selcih; Janez Pečar, nam. učitelj v Kostanjevici; Ivan Juvan, učitelj v glavni šoli v Černomlju; Janez Volc, učitelj pri sv. Petru v Ljubljani; Janez Rozman, ravnatelj mestne glavne šole pri sv. Jakobu v Ljubljani; Janez Trojar, učitelj v blejskem Gradu; Matija Rant, učitelj v Gorjah; France Praprotnik, učitelj v Lescah; Juri Uranič, učitelj v Preserji; Janez Sajč, učitelj v Predosljah; Janez Gorjance, učitelj v glavni šoli v Škofjiloki; Janez Ažman, ravnatelj glavne šole v Kočevji; Ignaci Böhm, Lovro Dovžan, Januar Santner, France Cerar, vsi učitelji v glavni šoli v Kočevji; Valentin Pečnik, ravnatelj glavne deške šole v Škofjiloki; Janez Kogej, učitelj na Brezovici poleg Ljubljane; Karol Dermel, učitelj v glavni šoli v Postojni; Karol Heidrich, duhovni oskerbnik v pokornišnici na Gradu v Ljubljani.

Vabilo.

Še enkrat vljudno vabimo vse ljudske učitelje in druge šolske prijatelje na Kranjskem, da bi ne pomišljevali dolgo in kmali pristopili k učiteljskemu društvu vsi, ki še mislijo pristopiti, ker radi bi vstanovili učiteljsko knjižnjico, naročili šolske časopise, najeli društveno sobo i. t. d. Zjedinito se!

Premembe v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofiji: Postavljeni in prestavljeni so g. g.: **J o ž e f Č e r i n** iz Komenda v Z i r e; **J o ž e f B o z j a**, poterj. pripravnik, za podučitelja v C e r k l j e; **France Stojec**, učitelj v K r a n j s k i g o r i, je za trdno postavljen.

Listnica. Č. g. R. R. v Br.: 1 gold. ste plačali. — G. J. B. v D.: „Tovarša“ nimamo celega. — G. J. A. v Br.: Nedvedovih pesem še ni na dan, morda za to, ker g. skladatelj boleha. — Č. g. J. V. v L.: Riharjevi napevi se dobivajo pri sestri ranjcega in veljajo vsi vkup 12 gold. — g. A. P. v L.: 50 kr. ste že popred plačali.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.